Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

14. travnja 2016.*

[Tekst ispravljen rješenjem od 29. studenoga 2016.]

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 93/13/EEZ – Ugovori koje prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima – Hipotekarni ugovori – Klauzula o najnižoj kamatnoj stopi – Ispitivanje odredbe radi proglašenja njezine ništavosti – Kolektivni postupak – Postupak za dobivanje sudskog naloga – Prekid pojedinačnog postupka koji ima isti predmet“

U spojenim predmetima C-381/14 i C-385/14,

povodom zahtjevâ za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koje je uputio Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona (Trgovački sud br. 9 u Barceloni, Španjolska), odlukama od 27. lipnja 2014., koje je Sud zaprimio 11. i 12. kolovoza 2014., u postupcima

Jorge Sales Sinués

protiv

Caixabank SA (C-381/14),

i

Youssouf Drame Ba

protiv

Catalunya Caixa SA (Catalunya Banc SA) (C-385/14),

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: A. Tizzano, potpredsjednik Suda, u svojstvu predsjednika vijeća, F. Biltgen, A. Borg Barthet, E. Levits (izvjestitelj) i S. Rodin, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 30. rujna 2015.,

* Jezik postupka: španjolski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Salesa Sinuésa, D. Cirera Mora i F. Pertínez Vílchez, *abogados*,

— za Caixabank SA, J. Fontquerni Bas, savjetnik, uz asistenciju A. Ferreres Comella, *abogado*,

— za Catalunya Caixa SA, J. M. Rodríguez Cárcamo i I. Fernández de Senespleda, *abogados*,

— za španjolsku vladu, A. Gavela Llopis, u svojstvu agenta,

— za Europsku komisiju, J. Baquero Cruz i M. van Beek, u svojstvu agenata,

[sukladno ispravku iz rješenja od 29. studenoga 2016.], saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 14. siječnja 2016.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 7. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.).

2 Zahtjevi su podneseni u okviru sporova između Salesa Sinuésa i Caixabank SA i između Dramea Baa i Catalunya Caixa SA u vezi s ništavosti ugovornih odredbi koje se nalaze u ugovorima o hipotekarnom zajmu.

Pravni okvir

Direktiva 93/13

3 Članak 3. Direktive 93/13 glasi kako slijedi:

„1. Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka, proizašlih iz ugovora.

2. Uvijek se smatra da se o nekoj odredbi nije pojedinačno pregovaralo ako je ona sastavljena unaprijed pa potrošač nije mogao utjecati na njezin sadržaj, posebno u kontekstu unaprijed formuliranog standardnog ugovora.

[...]”

4 Članak 4. stavak 1. spomenute direktive propisuje:

„Ne dovodeći u pitanje članak 7., nepoštenost ugovorne odredbe procjenjuje se tako da se u obzir uzimaju priroda robe ili usluga na koje se ugovor odnosi u vrijeme kada je ugovor sklopljen, sve popratne okolnosti sklapanja ugovora i sve ostale odredbe tog ugovora ili nekog drugog ugovora o kojem on ovisi.”

5 Članak 6. stavak 1. iste direktive određuje:

„Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba.”

6 Na temelju članka 7. Direktive 93/13:

„1. U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.

2. Sredstva iz stavka 1. uključuju odredbe prema kojima osobe ili organizacije koje u skladu s nacionalnim pravom imaju legitiman interes zaštititi potrošače mogu u skladu s dotičnim nacionalnim pravom postupati pred sudovima ili pred nadležnim upravnim tijelima radi donošenja odluke o tome jesu li ugovorne odredbe sastavljene za opću upotrebu nepoštene, kako bi potom mogle primijeniti odgovarajuća i djelotvorna sredstva radi sprečavanja daljnjeg korištenja takvih odredbi.

[...]”

Španjolsko pravo

7 Članak 43. Zakona o parničnom postupku (Ley de enjuiciamiento civil) od 7. siječnja 2000. (BOE br. 7 od 8. siječnja 2000., str. 575.) glasi:

„[k]ada je za odlučivanje o predmetu spora potrebno donijeti odluku o pitanju koje je samo za sebe glavni predmet drugog postupka koji je u tijeku pred istim ili nekim drugim sudom, a spajanje predmeta nije moguće, sud može rješenjem – na zahtjev obiju stranaka ili jedne od njih, nakon što je saslušao suprotnu stranu – odlučiti prekinuti postupak u stadiju u kojem se nalazi do okončanja postupka o prethodnom pitanju.”

8 Članak 221. Zakona o parničnom postupku koji se odnosi na učinke presuda donesenih u okviru postupaka koje su pokrenule udruge potrošača i korisnika glasi kako slijedi:

„[…]

1a. Ako se zahtjev odnosi na izricanje novčane kazne, određivanje obveze na činjenje ili nečinjenje ili predaju pojedinačno ili opće određene stvari, u presudi kojom se prihvaća zahtjev individualno se određuju potrošači i korisnici u čiju korist se presuda donosi, sukladno zakonima o njihovoj zaštiti.

U slučaju da ih nije moguće individualno odrediti, u presudi je potrebno navesti podatke, karakteristike i uvjete potrebne da bi se moglo zahtijevati plaćanje te, ako je to slučaj, zahtijevati izvršenje ili sudjelovanje u njemu ako to zahtijeva udruga koja podnosi zahtjev.

2a. Ako se utvrdi da su predmetna djelatnost ili ponašanje zbog kojih se izriče osuda ili donosi glavna ili jednina presude, nezakoniti ili protivni zakonu, u presudi se navodi da li utvrđenje, sukladno zakonodavstvu o zaštiti potrošača i korisnika, proizvodi postupovne učinke koji nisu ograničeni samo na subjekte koji su bili stranke u predmetnom postupku.

3a. Ako su određeni potrošači ili korisnici sudjelovali u postupku, presudom se mora izričito odlučiti o njihovim zahtjevima.

[…]”

9 Na temelju članka 222. Zakona o parničnom postupku:

„1. Pravomoćnost konačnih presuda, bilo da se njima prihvaća ili odbija zahtjev, sukladno zakonu isključuje svaki kasniji postupak čiji je predmet jednak predmetu postupka u kojem je donesena ta presuda.

2. Pravomoćnost se odnosi na zahtjeve postavljene u glavnom zahtjevu i protuzahtjevu, kao i na točke iz članka 408. stavaka 1. i 2. ovog zakona.

Činjenice nastale nakon isteka roka za podnošenje podnesaka u postupku u kojemu su ti zahtjevi postavljeni smatraju se novima i različitima u odnosu na temelj naprijed spomenutih zahtjeva.

3. Pravomoćnost obuhvaća stranke u postupku u kojem je donesena pravomoćna odluka kao i njihove nasljednike i pravne slijednike, te osobe koje su, iako nisu bile strane u postupku, nositelji prava koja su temelj za aktivnu legitimaciju stranaka sukladno odredbama članka 11. ovog zakona.

[...]

4. Odluka u konačnoj presudi koja je stekla svojstvo pravomoćnosti, kojom se okončava postupak, obvezuje sud pred kojim se kasnije pokrene postupak, ako pravomoćna odluka za kasniji postupak predstavlja logičan presedan njegova predmeta kakav god on bio, kada je u oba postupka riječ o istim strankama ili kad su na temelju zakonske odredbe pravomoćnošću obuhvaćene i te stranke.”

10 Sud koji je uputio zahtjev ove postupovne odredbe tumači na način da mu je njima propisana obveza prekinuti postupke koji su pred njim pokrenuti, u kojima je potrošač podnio pojedinačnu tužbu za poništenje nepoštene odredbe, dok ne bude donesena konačna presuda u postupku koji je pokrenula udruga ovlaštena podnijeti kolektivnu tužbu kojom se zahtijeva prestanak korištenja slične odredbe.

Glavni postupci i prethodna pitanja

11 Sales Sinués sklopio je 20. listopada 2005. s Caixabankom SA ugovor o obnovi hipotekarnog zajma. Klauzula o „najnižoj kamatnoj stopi” iz tog ugovora sastoji se od minimalne nominalne godišnje stope od 2,85 %, dok je najviši iznos te stope ograničen na 12 %. Drame Ba sklopio je 7. veljače 2005. ugovor o hipotekarnom zajmu s Catalunya Caixa SA. Klauzula o „najnižoj kamatnoj stopi” u tom ugovoru propisuje stopu od 3,75 %, dok je njezin najviši iznos ograničen na 12 %.

12 Neovisno o kretanju tržišnih stopa, kamatne stope u ugovorima tužiteljâ u glavnom postupku ne mogu biti niže od postotka propisanog klauzulom o najnižoj kamatnoj stopi.

13 Smatrajući da su im bankarske institucije nametnule klauzule o najnižoj kamatnoj stopi te da je zbog njih na njihovu štetu došlo do neravnoteže, Sales Sinués i Drame Ba podnijeli su svaki pojedinačno tužbu za poništenje tih odredbi sudu koji je uputio zahtjev.

14 Prije tih tužbi udruga potrošača Adicae (Asociación de Usarios de Bancos Cajas y Seguros) podnijela je protiv 72 bankarske institucije kolektivnu tužbu kojoj je svrha bila prestanak upotrebe klauzula o „najnižoj kamatnoj stopi” u ugovorima o zajmu.

15 Temeljeći se na članku 43. Zakona o parničnom postupku, tuženici u glavnom postupku zahtijevaju prekid predmetnih postupaka do donošenja konačne presude kojom će se okončati kolektivni postupak, čemu se protive Sales Sinués i Drame Ba.

16 Sud koji je uputio zahtjev smatra da je u okolnostima slučajeva u glavnom postupku, prema članku 43. Zakona o građanskom postupku, dužan prekinuti postupke koji su pred njim pokrenuti povodom pojedinačnih tužbi, dok povodom kolektivne tužbe ne bude donesena konačna presuda, pri čemu takav suspenzivni učinak nužno dovodi do podčinjenosti pojedinačne tužbe kolektivnoj tužbi, kako u vezi s odvijanjem postupka, tako i s njegovim ishodom.

17 Isti sud nadalje ističe da je sudjelovanje u kolektivnoj tužbi povezano s raznim obvezama zato što predmetni pojedinac s jedne strane mora eventualno odustati od nadležnosti suda prema svojem boravištu, dok je s druge strane mogućnost da individualno iznese očitovanja u prilog kolektivnoj tužbi vremenski ograničena.

18 U tim je okolnostima Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona (Trgovački sud br. 9 u Barceloni) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Može li se smatrati [da španjolski pravni poredak predviđa] djelotvorno sredstvo ili mehanizam u smislu članka 7. stavka 1. Direktive 93/13/?

2. U kojoj mjeri taj suspenzivni učinak predstavlja prepreku za potrošača i stoga povredu članka 7. stavka 1. Direktive [93/13] u pogledu isticanja ništavosti nepoštenih odredaba u svojem ugovoru?

3. Predstavlja li činjenica da se potrošač ne može povući iz kolektivne tužbe povredu članka 7. stavka 3. Direktive 93/13?

4. Ili je naprotiv suspenzivni učinak članka 43. Zakona o parničnom postupku u skladu s člankom 7. Direktive 93/13, u smislu da su prava potrošača u potpunosti očuvana tom kolektivnom tužbom s obzirom na to da španjolski pravni poredak predviđa druge, jednako djelotvorne postupovne mehanizme za zaštitu njihovih prava, kao i s načelom pravne sigurnosti?”

19 Rješenjem predsjednika Suda od 9. rujna 2014. predmeti C-381/14 i C-385/14 spojeni su u svrhu pisanih i usmenih postupaka kao i donošenja presude.

O prethodnim pitanjima

20 Svojim pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 7. Direktive 93/13 tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis koji sudu kojem je podnesena pojedinačna tužba potrošača koji traži da se utvrdi nepošten karakter odredbe ugovora kojim je vezan za prodavatelja robe ili pružatelja usluga propisuje da automatski prekine postupak koji se vodi po takvoj tužbi do donošenja konačne presude o kolektivnoj tužbi o kojoj se vodi postupak, podnesene od strane udruge potrošača na temelju drugog stavka tog članka, kako bi se spriječila upotreba, u ugovorima iste vrste, odredbi sličnih onima na koje se odnosi navedena pojedinačna tužba.

21 Kako bi se odgovorilo na ova pitanja, valja najprije podsjetiti da, na temelju članka 7. stavka 1. Direktive 93/13, države članice propisuju primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koje prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima. Istodobno sa subjektivnim pravom potrošača da pred sudom pokrene postupak kako bi ispitao nepošten karakter odredbe ugovora čija je stranka, mehanizam predviđen člankom 7. stavkom 2. Direktive 93/13 omogućuje državama članicama uspostavljanje nadzora nad nepoštenim uvjetima iz tipiziranih ugovora posredstvom postupaka za dobivanje sudskog naloga koje u javnom interesu pokreću udruge za zaštitu potrošača.

22 Kada je riječ s jedne strane o pojedinačnoj tužbi potrošača, sustav zaštite koji provodi Direktiva 93/13 počiva na ideji da se potrošač nalazi u slabijem položaju u odnosu na prodavatelja ili pružatelja što se tiče pregovaračke snage i razine informacija (vidjeti presudu Pereničová i Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

23 Da bi se osigurala ta zaštita, neravnopravan odnos koji postoji između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga može se ispraviti samo pozitivnom intervencijom neovisnom o samim ugovornim strankama (presuda Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, t. 31.).

24 U tim okolnostima, nacionalni sud mora po službenoj dužnosti procijeniti nepoštenost ugovorne odredbe uzimajući u obzir, kao što je to propisano člankom 4. stavkom 1. Direktive 93/13, prirodu robe ili usluga na koje se ugovor odnosi na dan kada je ugovor sklopljen, sve popratne okolnosti sklapanja ugovora i sve ostale odredbe tog ugovora ili nekog drugog ugovora o kojem on ovisi (vidjeti u tom smislu presudu Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, t. 32.).

25 Međutim, iako nacionalni sud treba odlučiti o nepoštenosti neke odredbe, pravo na djelotvornu zaštitu potrošača podrazumijeva i njegovu mogućnost da odustane od ostvarenja svojih prava, tako da nacionalni sud mora, ako je to slučaj, uzeti u obzir volju potrošača kada potonji, svjestan neobvezujuće naravi nepoštenog uvjeta, ipak izjavi da se protivi isključenju tog uvjeta, čime daje slobodan i informiran pristanak na odredbu o kojoj je riječ (vidjeti presudu Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, t. 35.).

26 Kada je riječ s druge strane o tužbama koje podnose osobe ili organizacije iz članka 7. stavka 2. Direktive 93/13 koje imaju legitiman interes zaštititi potrošače, valja istaknuti da se potonje ne nalaze u podređenom položaju u odnosu na prodavatelja robe ili pružatelja usluga (presuda Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, t. 49.).

27 Naime, ne poričući važnost osnovne uloge koju te udruge moraju moći ispunjavati kako bi se postigla visoka razina zaštite potrošača u okviru Europske unije, valja ipak utvrditi da postupak za dobivanje sudskog naloga u kojem se takva udruga suprotstavlja prodavatelju robe ili pružatelju usluga ne karakterizira nejednakost koja se javlja u okviru postupka povodom pojedinačne tužbe u koji su uključeni potrošač i prodavatelj robe ili pružatelj usluga kao druga ugovorna strana (vidjeti presudu Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, t. 50.).

28 Osim toga, takav diferenciran pristup potvrđuju i odredbe članka 4. stavka 1. Direktive 98/27/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 1998. o sudskim nalozima za zaštitu interesa potrošača (SL L 166, str. 51.) [neslužbeni naziv] i članka 4. stavka 1. Direktive 2009/22/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o sudskim nalozima za zaštitu interesa potrošača (SL L 110, str. 30.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 1., str. 269.), koja je nakon nje uslijedila, prema kojima su upravo sudovi država članica prema mjestu poslovnog nastana ili prebivališta tuženika nadležni za odlučivanje u postupcima za dobivanje sudskih naloga koje pokreću udruge za zaštitu potrošača drugih država članica, u slučaju povrede prava Unije koje se odnosi na zaštitu potrošača unutar Zajednice (presuda Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, t. 51.).

29 Valja nadodati da preventivna narav i odvraćajući cilj mjera koje treba usvojiti kao i njihova neovisnost u pogledu bilo kojeg pojedinačnog spora podrazumijevaju da se takve mjere mogu koristiti čak i kada se odredbe čija se zabrana traži nisu koristile u specifičnim ugovorima (presuda Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, t. 37.).

30 Međutim, pojedinačne i kolektivne tužbe u okviru Direktive 93/13 imaju različite predmete i pravne učinke, tako da odnosi postupovne naravi između odvijanja jedne i druge mogu odgovarati samo zahtjevima procesne naravi koji se osobito odnose na dobro sudovanje i na potrebu da se izbjegne donošenje proturječnih sudskih odluka a da pritom povezanost tih različitih tužbi ne dovodi do slabljenja zaštite potrošača, kako je predviđena Direktivom 93/13.

31 Naime, iako svrha te direktive nije uskladiti sankcije koje će se primijeniti u slučaju utvrđenja nepoštenog karaktera odredbe u okviru navedenih tužbi, države članice su ipak njezinim člankom 7. stavkom 1. dužne osigurati postojanje primjerenih i djelotvornih sredstava za sprečavanje korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima sklopljenima s potrošačima (presuda Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, t. 35.).

32 U tom kontekstu, valja ipak navesti da je u nedostatku usklađivanja procesnih sredstava kojima se uređuju odnosi između kolektivnih i pojedinačnih tužbi predviđenih Direktivom 93/13 na nacionalnom pravnom poretku svake države članice da uspostavi takva pravila u skladu s načelom procesne autonomije, pod uvjetom da ona ne budu manje povoljna od onih koja uređuju slične situacije na koje se primjenjuje nacionalno pravo (načelo ekvivalentnosti) i da u praksi ne onemogućuju ili pretjerano otežavaju ostvarivanje pravâ koja potrošačima dodjeljuje pravo Unije (načelo djelotvornosti) (vidjeti analogijom presudu Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C413/12, EU:C:2013:800, t. 30. i navedenu sudsku praksu).

33 Kada je s jedne strane riječ o načelu ekvivalentnosti, ne čini se, s obzirom na naznake iz odluka kojima se upućuje zahtjev, da se članak 43. Zakona o parničnom postupku različito primjenjivao u sporovima o pravima koja proizlaze iz nacionalnog prava i u sporovima o pravima koja proizlaze iz prava Unije.

34 S druge strane, što se tiče načela djelotvornosti, Sud je već presudio da se svaki slučaj u kojem se postavlja pitanje čini li nacionalna postupovna odredba nemogućom ili pretjerano teškom primjenu prava Unije mora analizirati uzimajući u obzir mjesto te odredbe u cjelokupnom postupku, njegovo odvijanje i posebnosti pred različitim nacionalnim sudovima. U tom pogledu valja uzeti u obzir načela koja čine temelj nacionalnog pravosudnog sustava, kao što je pravna sigurnost i snaga sudskih odluka (vidjeti u tom smislu presudu BBVA, C-8/14, EU:C:2015:731, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

35 U ovom slučaju, važno je utvrditi da je sud koji je uputio zahtjev, kao što to proizlazi iz njegova tumačenja, u okolnostima poput onih u ovom slučaju, na temelju članka 43. Zakona o parničnom postupku, dužan prekinuti postupak pokrenut po pojedinačnoj tužbi koja mu je podnesena do donošenja konačne odluke povodom kolektivne tužbe čije rješenje je moguće primijeniti i na pojedinačnu tužbu, a potrošač se zbog toga više ne može pojedinačno pozivati na prava priznata Direktivom 93/13 povlačenjem iz te kolektivne tužbe.

36 Međutim, takva situacija je takve naravi da dovodi u pitanje djelotvornost zaštite koja se zahtijeva tom direktivom imajući u vidu razlike predmeta i naravi mehanizama zaštite potrošača koji se ostvaruju tim tužbama, kako proizlaze iz točaka 21. do 29. ove presude.

37 Naime, s jedne strane, potrošača nužno vezuje ishod kolektivne tužbe, čak i ako je odlučio ne sudjelovati u njoj, a obveza koju nacionalni sud ima na temelju članka 43. Zakona o parničnom postupku sprječava ga zbog toga u tome da izvrši vlastitu analizu okolnosti slučaja koji se pred njime vodi. Konkretno, za rješenje pojedinačnog spora neće biti odlučujuće ni pitanje pojedinačnih pregovora o odredbi za koju se tvrdi da je nepoštenog karaktera, ni sama narav dobara ili usluga koje su predmet dotičnog ugovora.

38 S druge strane potrošač je, na temelju članka 43. Zakona o parničnom postupku kako ga tumači sud koji je uputio zahtjev, podložan roku potrebnom za donošenje sudske odluke o kolektivnoj tužbi a da nacionalni sud ne može u tom smislu ocjenjivati značaj prekida postupka po pojedinačnoj tužbi do donošenja konačne presude o kolektivnoj tužbi.

39 Takvo je nacionalno pravilo stoga nepotpuno i nedostatno i ne predstavlja ni primjereno ni djelotvorno sredstvo za sprečavanje korištenja nepoštenih uvjeta, suprotno onome što je propisano člankom 7. stavkom 1. Direktive 93/13.

40 Tomu je tim više tako što potrošač prema nacionalnom pravu, ako želi sudjelovati u kolektivnoj tužbi, podliježe – kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje zahtjev – obvezama u vezi s određivanjem nadležnog suda i s razlozima na koje se moguće pozvati. Usto, on nužno gubi prava koja bi mu bila priznata u okviru pojedinačne tužbe, odnosno uzimanje u obzir svih okolnosti karakterističnih za njegov slučaj, kao i mogućnost da odustane od neprimjene nepoštene odredbe *a fortiori* ako se ne može povući iz kolektivne tužbe.

41 U tim okolnostima valja uostalom istaknuti da potreba da se zajamči dosljednost među sudskim odlukama ne može opravdati takav izostanak djelotvornosti jer bi – kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 72. svojeg mišljenja – razlika u naravi između sudskog nadzora koji se izvršava u okviru kolektivne tužbe i onog koji se izvršava u okviru pojedinačne tužbe načelno trebala spriječiti opasnost od donošenja proturječnih sudskih odluka.

42 Usto, kada je riječ o potrebi izbjegavanja preopterećenosti sudova, djelotvorno izvršavanje subjektivnih prava potrošačima priznatih Direktivom 93/13 ne može biti dovedeno u pitanje razmatranjima povezanima s organizacijom sudstva neke države članice.

43 Imajući u vidu sva prethodna razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti da članak 7. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji nacionalnom sudu kojem je podnesena pojedinačna tužba potrošača koji traži da se utvrdi nepošteni karakter odredbe ugovora kojim je vezan za prodavatelja robe ili pružatelja usluga propisuje da automatski prekine postupak koji se vodi po takvoj tužbi do donošenja konačne presude o kolektivnoj tužbi o kojoj se vodi postupak, podnesenoj od strane udruge potrošača na temelju drugog stavka tog članka, kako bi se u ugovorima iste vrste spriječila upotreba odredbi sličnih onima na koje se odnosi navedena pojedinačna tužba, pri čemu ne može biti uzet u obzir značaj takvog prekida sa stajališta zaštite potrošača koji je sudu podnio pojedinačnu tužbu i pri čemu se taj potrošač ne može odlučiti povući iz kolektivne tužbe.

Troškovi

44 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 7. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji nacionalnom sudu kojem je podnesena pojedinačna tužba potrošača koji traži da se utvrdi nepošteni karakter odredbe ugovora kojim je vezan za prodavatelja robe ili pružatelja usluga propisuje da automatski prekine postupak koji se vodi po takvoj tužbi do donošenja konačne presude o kolektivnoj tužbi o kojoj se vodi postupak, podnesenoj od strane udruge potrošača na temelju drugog stavka tog članka, kako bi se u ugovorima iste vrste spriječila upotreba odredbi sličnih onima na koje se odnosi navedena pojedinačna tužba, pri čemu ne može biti uzet u obzir značaj takvog prekida sa stajališta zaštite potrošača koji je sudu podnio pojedinačnu tužbu i pri čemu se taj potrošač ne može odlučiti povući iz kolektivne tužbe.

Potpisi